

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№5

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026 MAY

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, may.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afrovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

АДАПТИВНОЕ БИЗНЕС-ПЛАНИРОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	10
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Исматуллаев Темур Равшан угли	
STERJEN KO'NDALANG KESIM YUZASI ELLIPS SHAKLIDAGI TRANSFORMATORNING QISQA TUTASHUV PAYTIDAGI MEKANIK ZO'RIQISHGA CHIDAMLILIGI	18
Bekishev Allabergen Yergashevich, Yakubova Dilfuza Kuanishovna, Saidova Nozima Akkulovna	
ВЛИЯНИЕ ДЕМОГРАФИЧЕСКОЙ ДИНАМИКИ НА РАЗВИТИЕ СФЕРЫ УСЛУГ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА.....	26
Мусаева Шоира Азимовна, Муйинжонов Хусейн Алишеревич	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ КОМПАНИЙ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	35
Габбарова Ильмира Володиевна	
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLOATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH.....	41
Amirov Shavkat Rahmatullayevich	
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	48
Усманова Азиза Баходировна	
PEREGONDAGI HARAКATNI BOSHQARISH TIZIMLARINI MIKROPROTSESSORLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TUZILMAVIY SXEMASINI ISHLAB CHIQUISH.....	53
Xujamkulov Eldor G'ayratjon o'g'li	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	62
Alimova Dilafro'z Tohir qizii	
HUDUDLAR KESIMIDA AHOLI O'SISHINING BANDLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	68
Xusniddinova Gulnoza Ulug'bek qizi	
QUYOSH FOTOELEKTRIK PANELLARI SAMARADORLIGIGA ATROF-MUHIT OMILLARI VA CHANGLANISHNING TA'SIRI HAMDA ULARNI KAMAYTIRISHGA QARATILGAN INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR.....	67
Botirov Bozorbek, Iskandarova Charos, Avazov Jonibek, Sultonov Abror	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI ..	74
Rajapov Xayrulla Bekdurdievich, Sharipova Lobar Umrbek qizi	
INTERPOLATSION TIKLASH ALGORITMLARINING OCR ANIQLIGIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	82
Aliyev Nodirbek Hamidullo o'g'li	
IKORXONALARDA KORPORATIV BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI VA INSTITUTSIONAL OMILLARI.....	89
Muxtorova Shaxlo Farxodovna	
O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARINI EKONOMETRIK PROGNOZLASH.....	101
Qo'ziboyev Behzod Hamidovich	
KPI-BASED PERFORMANCE MANAGEMENT AND ITS IMPACT ON EMPLOYEE PRODUCTIVITY	106
Sultanova Kamila Mukhtorali kizi	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	

MHXS STANDARTLARIGA O‘TISH: KORXONALAR UCHUN AMALIY MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	117
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna	
TURMUSH FAROVONLIGINI BAHOLASHNING KO‘P O‘LCHOVLI USULLARI VA MEZONLARI	123
Turdikulova Moxira Maxmasharifovna	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY-IQTISODIY IMPERATIVLARI	127
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA RO‘Y BERISHI MUMKIN BO‘LGAN BAXTSIZ HODISALAR VA UNI BARTARAF ETISH CHORA-TADBIRLARI	132
Dehqonov Oyatillo Mansurbek o‘g‘li, Abduraxmanov Abdurashid Ataxanovich	
VTULKA DETALINI ISHLAB CHIQRISHDA SHTAMPLASH TEXNOLOGIK JARAYONINI ISHLAB CHIQISH...	143
Abdullayev Fatxulla, Xasanov Kamoliddin, Yolg‘ashova Madina, Jo‘rayev Muhiddin	
JAHON MOLIYAVIY TIZIMINING TRANSFORMATSIYASI.....	147
Qobilova Nodira Qayumjon qizi, Normurodov X.E.	
KORXONALARDA “TEJAMKOR ISHLAB CHIQRISH” KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	151
Mamasoliyev G‘ayratbek Maxamadyusupovich	
HUDUDIY BARQARORLIKNI TA‘MINLASHDA MAHSULOT EKSPORTINI DIVERSIFIKATSIYALASH YO‘LLARI.....	156
Mamadjanova Tuyg‘unoy Axmadjanovna	
PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARIDA ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ASOSIDA YUQORI QO‘SHILGAN QIYMATLI MAHSULOTLAR ULUSHINI KENGAYTIRISH	161
Yusupova Feruza Yo‘ldoshevna	
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA MIKROLOYIHALARNING O‘RNI	166
Irgashev Anvar Farxodovich	
XALQARO KOMPANIYALARDA INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	173
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОЦЕССА ДЕГРАДАЦИИ КОМПОНЕНТОВ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ МОДУЛЕЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ КЛИМАТИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ: ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОБЗОР	178
Дыскин Валерий Григорьевич, Курбанов Юнус Муртаза угли, Жубаназаров Ринат Шапагат Улы	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINING INSTITUTSIONAL ASOSLARI	184
O‘tbosarov Abrorbek Adxamjon o‘g‘li	
DAVLAT ORGANLARI VA TASHKILOTLARI ICHKI AUDITORLARINING PROFESSIONAL AXLOQ QOIDALARINI ISHLAB CHIQRISH.....	189
Xamidova Zarifa Urol qizi	
AUDIT JARAYONIDA DALIL OLIISH VA UNING MUAMMOLARI.....	196
Ro‘zmetov Mansur	
O‘ZBEKISTONDA IJTIMOYIY TURIZMNI QO‘LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	200
Shaydulova Marjona Alisher qizi	
KORXONALARNING MOLIYAVIY HOLATINI IFODALOVCHI KO‘RSATKICHLAR VA ULARNING MOLIYAVIY TAHLILI AHAMIYATI.....	205
Rizoyev Farrux Hikmatilloevich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDA IQTISODIY SALOHİYATNI TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH MASALALARI.....	210
Turaboev Ibroxim Ismoil o‘g‘li	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG‘DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	215
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ	225
Юсупов Зойиржон Ровшан угли, Жумаев Улуғбек Нодирбекович ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ КОМПАНИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНЫХ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ	231
Тожалиев Шохрух Талип ўғли GAMES ARE A POWERFUL TOOL FOR IMPROVING LANGUAGE LEARNING	236
Kulakhmedova Gulnora Abdurahimovna O'ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARINING INNOVATSION XIZMATLARI ORQALI KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISH	241
Azlarova Aziza Axrorovna AVTOMOBIL SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH JARAYONLARINI BOSHQARISH VA RISKLARNI KAMAYTIRISH MEKANIZMLARI	248
Marufxanov Davron Hasanovich O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING YANGI IMKONIYATLARI: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA ISTIQBOLLARI	255
Isakjanova Saboxat Muhamedovna MINTAQA IQTISODIYOTI VA SANOATNING RIVOJLANISHI O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNING NAZARIY YONDASHUVLARI	263
Jalolova Muazzamxon Akbarjonovna DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISHNI JORIY ETISHDA ASOSIY MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH YO'LLARI	268
Anvar Deberdiyev RAQAMLI XIZMATLARNING O'ZBEKISTON TASHQI SAVDO BALANSIDAGI O'RNI	272
Latipova Shaxnoza Maxmudovna, Normurodova Zuhra Orzimurod qizi TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI	278
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna IQTISODIY TIZIMDA TADBIRKORLIK VA TADBIRKORLIK QOBILiyATIGA YANGICHA YONDASHUV	283
Tadjiev Bexzod Umidjanovich OTMNI MOLIYAVIY TA'MINLASHNING INNOVATSION MOLIYAVIY MODELARI	290
Tuxliyev Bozor Karimovich TOG'-KON SANOATI KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	293
Abirova Nargizabonu TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA INNOVATSION LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	298
Ro'ziyeva Maftuna Yusufovna OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA IQTISODIY KO'RSATKICHLAR DINAMIKASINING EMPIRIK TAHLILI	303
Sharipova Shahlo Istamovna METROLOGIYANING ILMIY-METODIK ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	308
Maxmudov Dostonbek Soyibjon o'g'li SANOAT KORXONALARIGA KIRITILGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	312
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna O'ZBEKISTONDA RAQAMLI DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	317
Ibragimova Saodat, Mirhamidova Dilorom, Shagaipova Gulchehra	

OLIY TA'LIM BITIRUVCHILARI SONINING JISMONIY SHAXSLAR DAROMAD SOLIG'IGA TA'SIRI VA INSON KAPITALI ORQALI IJTIMOYIY XARAJATLARNI BOSHQARISH.....	323
Primova Nigora Ikrom qizi	
GLOBAL BIZNESDA INNOVATSIYALARNING ROLI: YANGI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHGA STRATEGIK YONDASHUVLAR	331
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ELEKTRON TIJORAT BILAN SHUG'ULLANUVCHI KORXONALARDA MIJOZLAR QONIQLASH DARAJASI..	337
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
KICHIK BIZNESDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	341
Xakimov Akbar Anvarovich	
FOTOELEKTRIK TIZIM SAMARADORLIGIGA HARORAT, SOYALANISH VA DEGRADATSIYA OMILLARINING TA'SIRI.....	344
Majidova Maxliyo A'zam qizi	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG'DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	354
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	
STUDY OF THE INFLUENCE OF MEMBRANE REACTOR ON METHANE CONVERSION WITH WATER VAPOR AND CARBON OXIDE (IV).....	362
Umida Shabarova, Sugdiyana Abdurasulova	
ESG MANAGEMENT IN COMMERCIAL BANKS OF UZBEKISTAN: EVALUATION PRACTICES, KEY DETERMINANTS, AND STRATEGIC PRIORITIES.....	367
Sanemkhan Abdullaeva	
UMUMIY O'RTA TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MENEJMENTNING O'RNI VA AHAMIYATI	375
Boymirzayev Doniyorbek Anvarjon o'g'li	
PEDAGOGIK MAHORATNI OSHIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH ORQALI TA'LIM JARAYONINI TAKOMILLASHTIRADIGAN PLATFORMA ISHLAB CHIQLASH	379
Salomov Shokirjon, Boboyev Shavkat, Normamatov Xayriddin	
ПОВЫШЕНИЕ ОГНЕСТОЙКОСТИ МАТЕРИАЛОВ НА ОСНОВЕ ВТОРИЧНОГО ПОЛИЭТИЛЕНА.....	386
Назаров Феруз, Назаров Фарход, Ахмедова Фазилат, Элмуродов Элгез, Янгибоев Асадбек	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	391
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Rasulov Akmal Xurshid o'g'li	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	397
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
MADANIY MEROS OBYEKTLARINING TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDAGI STRATEGIK AHAMIYATI	403
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	407
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
XORAZM VILOYATINING IQTISODIY SALOHİYATI VA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TARKIBI HAMDA JORIY HOLATI	411
Karimova Shaxnoza O'ktamovna	
TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	418
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ JOYLARIDA TURIZM XIZMATLARI INFRATUZILMALARINI RIVOJLANTIRISH	423
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
AKTIVLAR QADRSIZLANISHI XARAJATLARINING MOLIYAVIY VA SOLIQ HISOBOTLARIGA TA'SIRI.....	427
Jarimbetov Ajiniyaz Kurbanbaevich	

MUHANDISLIK GEOMETRIYASI VA KOMPYUTER GRAFIKASI FANLARINI O'QITISHDA MULTIMEDIA VA INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM NATIJALARIGA TA'SIRI: AUDIO VA VIDEOTEKNOLOGIYALAR IXTISOSLIGI MISOLIDA EMPIRIK TADQIQOT.....	430
Utkirova Mamura Faxriddin qizi	
HUDUDIY TADBIRKORLIK TIZIMIDA INVESTITSION RESURSLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INSTITUTSIONAL VA EKONOMETRIK YONDASHUVLARI	436
Isakov Axmadali Esanbayevich	
MINTAQAVIY OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISHIGA INVESTITSION RESURSLARNING TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH	444
Abdunabiyev Sirojiddin G'anijon o'g'li	
XABAR ALMASHISHGA ASOSLANGAN MARKETINGDA ISTE'MOLCHILARNING SHAXSIY HAYOTINI KUTILMALARI	452
Raxmatova Sitora Shuxratjon qizi	
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI OPTIMALLASHTIRISH VA SOG'LOM RAQOBAT MUHITINI SHAKLLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT SEKTORINI INSTITUTSIONAL ISLOH QILISHNING QIYOSIY TAHLILI.....	461
Sharapov Umidjon Shavkatovich	
ZAMONAVIY SERVIS KOMPANIYALAR TANNARXINI ANIQLASHNING DOLZARB YO'NALISHLARI	471
Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
NAVOIY VILOYATINING TURISTIK OBYEKTALARI VA ULARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI REKREATSION TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI TAHLILI	477
Turayev Abduvohid Kuldashovich	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	483
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TADBIRKORLIKNI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich	
QORAKO'L TERI JINGALAKLARINING TAKRORLANMAS KO'RINISHI VA XUSUSIYATLARI.....	492
Hakimova Sh.Q., Azimov J.Sh., Farmonov F.F.	
YOSH TADBIRKORLARNING STARTAP LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI	497
Koriev Orif Azizovich	
HUDUDLARDA OLIY TA'LIM VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	502
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Karimov Chuxmor Abdirashidovich	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIYAVIY HOLATI VA MOLIYAVIY NATIJALARI TAHLILI.....	507
Alimov Baxodir Batirovich	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISHNING IQTISODIY TAHLILI	513
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINING ROLI	516
Xodjimatom Maksudbek Ubaydullayevich	
MINTAQA TURIZM INDUSTRIYASINING IQTISODIY RIVOJLANISHI VA BOSHQARUV FAOLIYATLARI TAHLILI	520
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Ruziqulov Aziz Tuxtayevich	
TIJORAT BANKLARIDA FINTECH TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH ORQALI MOLIYAVIY INKLYUZIVLIKNI TA'MINLASH: NAZARIY YONDASHUV VA ISTIQBOLLAR	526
Nazarova Shohista Tolmas qizi	
METALLARGA BOSIM OSTIDA ISHLOV BERISH JARAYONLARINI RAQAMLI MODELLASHTIRISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	531
Xasanov Kamoliddin Akmal o'g'li, Abdullayev Fatxulla Sagdullayevich, Diyorov Salohiddin Farhod o'g'li, Jalolov Jafar Jamol o'g'li	

XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA PUL MABLAG'LARI HISOBINI MHHS ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: USLUBIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	537
Umurzakov Dilshodbek Xakimovich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI YASHIRIN IQTISODIYOTNI AMALGA OSHIRISHGA UNDOVCHI OMILLAR.....	543
Bobojonov Azimjon Akmal o'g'li	
MINTAQANING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	548
Maxmudov Jasurbek Ergashevich	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI MUZEY OBYEKTINING SIG'IM TAHLILI: FAYZULLA XO'JAYEV UY-MUZEYI TAJRIBASIDA.....	553
Odilova Muattar Akram qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY VOSITALARDAN FOYDALANISHNING USTUVORLIKLARI.....	560
Turdiyeva Muqaddas Umarovna	
МОДЕЛЬ ЦИФРОВОГО ОБЪЕКТА ДЛЯ АНАЛИЗА КОМПЛЕКСНЫХ ЦИФРОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ОБЪЕКТОВ.....	565
Гулямов Шухрат, Шамсутдинова Винера, Караханова Алсу, Зайниддинова Зебинисо	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING MOLIYAVIY MEKANIZMLARI	571
Yuldoshov Otabek Jovli o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING XALQARO KAPITAL BOZORLARIGA INTEGRATSIYASI VA INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH MEKANIZMLARI.....	576
Ortiqov Sidiqjon Xolmurodovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSH SALOHİYATNI SHAKLLANTIRISH VA RAQOBAT USTUNLIKLARINI TA'MINLASH MEKANIZMLARI	583
Asenbaeva Aydaygul, Toshqulova Aziza	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	587
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	591
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
SCENARIO-BASED ECONOMETRIC EVALUATION OF REAL INVESTMENT EFFICIENCY IN SMALL BUSINESS ACTIVITIES.....	601
Otajanov Umid Abdullayevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIY O'SISHNI RAG'BATLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	611
Iminoxunov Abdukoxor Abdivaitovich	
BANK 4.0 SHAROITIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BANK BOSHQARUVI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	619
Boltayev Zokirjon Otazarovich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA SUV RESURSLARI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH USULLARI.....	622
Sapayev Azamat Rustamovich	
ФИСКАЛЬНЫЕ ПРАВИЛА В СРЕДНЕСРОЧНОМ БЮДЖЕТНОМ ПЛАНИРОВАНИИ.....	626
Е.М. Соң	
BUXORO VILOYATINING YALPI HUDUDIY MAHSULOT DINAMIKASI VA UNING TARMOQ TUZILMASIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR TAHLILI	631
Raxmonqulova Nafisa Olimjonovna	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	636
Raupov Shuxrat Soyibovich	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	636
Raupov Shuxrat Soyibovich	

MARKETING FAOLIYATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA REAL INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI SSENARIYLAR ASOSIDA EKONOMETRIK BAHOLASH	652
Otajanov Umid Abdullayevich, Isakova Naima Ikromjonovna	
QURILISH KORXONALARIDA XARAJATLARNI KLASSIFIKASIYA QILISH VA HISOBGA OLISH TIZIMI	663
Toshimov Azizbek Hakimovich	
MARKAZIY OSIYO DAVLATLARIDA SUV RESURSLARIDAN OQILONA FOYDALANISH.....	667
Jobborov Elmurod Normo‘minovich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK BIZNESNING HUDUDIY IQTISODIYOT RIVOJLANISHIDAGI O‘RNI...	672
Jo‘rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
HUDUDLARARO IQTISODIY NOMUTANOSIBLIK VA UNGA TA‘SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	677
Erkinova Dildora Ravshonbek qizi	
XORIJIY BANKLAR AMALIYOTIDA RISKLARNI BAHOLASH VA BOSHQARISH TAJRIBASI	683
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
КОМПЛЕКСНЫЙ ПОДХОД К ПОВЫШЕНИЮ РАБОТОСПОСОБНОСТИ МЕТАЛЛОРЕЖУЩЕГО ИНСТРУМЕНТА ПРИ ОБРАБОТКЕ ТРУДНООБРАБАТЫВАЕМЫХ МАТЕРИАЛОВ.....	687
Желтухин Андрей Владимирович	
AUDITORLARNING PROFESSIONAL FIKR VA MULOHAZALARINI TAKOMILLASHTIRISHDA XALQARO ILG‘OR TAJRIBALARNING AHAMIYATI	694
Parpiyev Jaxongir Ilxomjonovich	
SOVUTGICH QURILMASIDAGI KONDITSIONERDAN AJRALIB CHIQADIGAN ISSIQLIKDAN MAHSULOTLARNI QURITISHDA FOYDALANISH	699
Nuritov Ikrom, Iboeva Sevinch, Sultonmurodova Xurinisho	
ORGANISATIONAL BEHAVIOR IN ENTERPRISES AND ITS IMPACT ON MANAGEMENT DECISION-MAKING: A REVIEW OF THEORIES	704
Djumanov A.A.	
O‘ZBEKISTON SHAROITIDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLARI VA DOLZARB MUAMMOLARI	714
Taniyev Mirzoxid Xurramovich, Mannabova Madina Sunnatillo qizi	
MILLIY GO‘SHT CHORVACHILIGINING INNOVATSION RIVOJLANISHIDA TASHKILY-IQTISODIY OMILLAR VA ULARNING SAMARADORLIKKA TA‘SIRI.....	721
Kushakov Faxriddin Baxtiyarovich	
KORXONANING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI OSHIRISHDA XARAJATLAR MONITORINGINING ROLI.....	731
Urmanbekova Iroda Farxodovna	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA KADRLAR TAYYORLASH VA DUAL TA‘LIM TIZIMI RIVOJI.....	738
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
YANGI O‘ZBEKISTONDA GILAMCHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISH MAQSADLARI VA ISTIQBOLLARI....	741
Musayeva Shoirazimovna	

YANGI O‘ZBEKISTONDA GILAMCHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISH MAQSADLARI VA ISTIQBOLLARI

Musayeva Shoira Azimovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti professori

Email: musaeva_shoira@mail.ru

ORSID: 0009-0000-9577-6976

Annotatsiya. Mazkur maqolada Respublika to‘qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatida yuqori va barqaror o‘shish sur‘atlarini ta‘minlash, to‘g‘ridan to‘g‘ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va o‘zlashtirish, raqobatbardosh mahsulotlarni ishlab chiqarish hamda eksport qilish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, sanoat korxonalarini modernizatsiya qilishning strategik ahamiyati, yuqori texnologiyali yangi ish o‘rinlarini yaratish, korxonalarni texnik va texnologik jihatdan yangilash hamda ilg‘or “klaster modeli”ni joriy etishning ustuvor yo‘nalishlari yoritilgan. Tadqiqot natijasida tarmoqning eksport salohiyatini oshirish va investitsion jozibadorligini kuchaytirishga oid ilmiy xulosalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: korxonalar, texnologiya, investitsiya, mahsulot, eksport, klaster, modernizatsiya, tikuv-trikotaj sanoati.

Аннотация. В данной статье рассматриваются вопросы обеспечения высоких и устойчивых темпов роста текстильной и швейно-трикотажной промышленности Республики, привлечения и освоения прямых иностранных инвестиций, производства и экспорта конкурентоспособной продукции. Также освещаются стратегическая значимость модернизации отрасли, создание новых высокотехнологичных рабочих мест, техническое и технологическое обновление предприятий, а также внедрение передовой «кластерной модели». По результатам исследования разработаны научные выводы, направленные на повышение экспортного потенциала и инвестиционной привлекательности отрасли.

Ключевые слова: предприятие, технология, инвестиции, продукция, экспорт, кластер, модернизация, текстильная и швейно-трикотажная промышленность.

Abstract. This article examines the issues of ensuring high and sustainable growth rates in the textile and garment-knitting industry of the Republic, attracting and assimilating foreign direct investment, and producing as well as exporting competitive products. The study also highlights the strategic importance of industrial modernization, the creation of new high-tech jobs, the technical and technological renewal of enterprises, and the introduction of the advanced “cluster model.” As a result of the research, scientific conclusions were developed to enhance the export potential and investment attractiveness of the industry.

Keywords: enterprise, technology, investment, product, export, cluster, modernization, textile and garment-knitting industry.

KIRISH

Mamlakatimiz sanoati jadal sur‘atlarda rivojlanib, iqtisodiy qudrati va salohiyati tobora yuksalib borayotgan zamonaviy davlat sifatida e‘tirof etilmoqda. Sababi, istiqloq yillarida yurtimizda sanoatning barcha yo‘nalishlari, yuqori texnologiyalarga asoslangan tarmoqlari muttasil ravnaq topmoqda.

Hozirgi kunda ishlab chiqarilayotgan tovar turlarini ko‘paytirish va sifatini yaxshilash, ularning ichki va tashqi bozorlarda barqaror sotilishini ta‘minlash, keskin raqobat muhiti sharoitida raqobatbardoshligini oshirish, tovarlar hayotiy davrini uzaytirish, bozor talabi asosida yangi tovarlarning loyihalarini yaratish, mahalliy tovarlarning mavqeini mustahkamlash, ularning brendi mashhurligini ta‘minlash dolzarb masalalardan hisoblanadi.

Prezidentimiz tomonidan belgilangan “2020 — 2024-yillarda tovar va moliya bozorlarida raqobatni rivojlantirish Strategiyasi”ning asosiy maqsadi qilib samarali faoliyat yuritadigan bozorlarni va sog‘lom raqobat muhitini shakllantirish hisobiga iqtisodiy o‘shishni va innovatsiyalarni rag‘batlantirish, investitsiyalar oqimini oshirish va yangi ish o‘rinlarini yaratish hisoblanishi ham iqtisodiy subyektlar o‘rtasidagi munosabatlarning rivojlanishiga qaratilgan.

Bozor munosabatlarining yangi pog‘onaga ko‘tarilishi korxonalarda marketing faoliyatini ilmiy asoslangan

holda tashkil qilishni, marketing-menejment tamoyillarini keng targ'ib qilishni taqozo qiladi. Bugungi kunda eksportchi korxonalarining oldida qo'yilgan katta vazifalarni hisobga oladigan bo'lsak, mavzuning dolzarbligini tasdiqlash mumkin bo'ladi.

Hozirgi paytda eksportning kengayishi, iqtisodiy o'sishni ta'minlash, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, yangi ish joylarini yaratish va aholining turmush darajasini oshirish uchun yangi imkoniyatlar ochadi. Biz bilamizki, so'nggi yillarda O'zbekistonda korxonalarining tashqi savdo xo'jaligining sezilarli o'sishi va eksport tarkibining yaxshilanishi kuzatilmoqda. Tashqi savdo va eksport salohiyatining o'sishida va buning natijasida milliy iqtisodiyot raqobatbardoshligining mustahkamlanishida eksportga yo'naltirilgan korxonalarining o'rni oshib bormoqda.

Jamiyat taraqqiyotida bozor munosabatlarining har bir ishtirokchisida o'z iqtisodiy faoliyatini baholash ko'nikmalarini hosil etish, tashqi iqtisodiy faoliyat bilan bog'liq bo'lgan shartnomalar tuzish, hamkorlarni tanlash, xalqaro marketing tamoyillaridan o'z faoliyatlarida foydalanish, shular asosida qarorlar qabul qilish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirishning, jahon bozoriga raqobatbardosh mahsulotlar chiqarishning qudratli omili sifatida maydonga chiqadi. Bugungi kunda olib boriladigan tadqiqotlar marketingli yondashuv asosida bo'lganligi tufayli eksport salohiyati, eksport ishlab chiqarishi, eksport imkoniyatlari, eksportga ixtisoslashuv kabi tushunchalarni har tomonlama ilmiy-uslubiy o'rganib, ularning milliy iqtisodiyotimizda tutgan o'rniga baho beramiz. Shu bilan birga, eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarishning nazariy va amaliy mohiyatini ochish hamda uning xalqaro mehnat taqsimotida tutgan o'rniga e'tibor qaratish nazarda tutiladi.

Shuni ham ta'kidlash lozimki, zamonaviy bilimlarsiz, yangi texnika va texnologiyalarsiz bozor sharoitida muvaffaqiyatga erishish mumkin emas. Shunday ekan, iqtisodiyotni boshqarish, ishlab chiqarishni tashkil qilish, jahon va ichki bozor konyunkturasini tadqiq qilish, talab va taklif munosabatlari, zamonaviy menejment va marketing bilan bog'liq bo'lgan bilimlarni puxta egallash bugungi kun talabiga aylanib bormoqda.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Xorijiy tajribalarga tayanib, shuni ta'kidlash lozimki, korxonaning bozordagi raqobatbardoshligi uning bozorga yo'naltirilgan siyosatining samaradorligi bilan belgilanadi. Marketing tamoyillarini rivojlantirish va ularni amalda qo'llash bo'yicha ko'plab iqtisodchi olimlar shug'ullanib kelgan. Ular qatoriga F. Kotler, M. Porter, D. Evans, I. Ansoff, M. Berman, M. Golubkov, P. Samuelson, D. Marshall kabi taniqli olimlarni kiritishimiz mumkin.

Mamlakatimizda qator yillar davomida marketing sohasida olib borilgan izlanishlar milliy xususiyatlardan kelib chiqqan holda marketing nazariyasini rivojlantirishga katta hissa qo'shgan olimlarni ham e'tirof etish lozim. Bularga R. Ibragimov, Yo. Abdullayev, A. Saliev, M. Sharifxo'jayev, D. Rahimova, Sh. Ergashxo'jayeva, Sh. Musayeva va boshqalarni kiritish mumkin.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tizimli yondashuv, marketing tahlili, taqqoslash va raqamli ko'rsatkichlarni baholash usullari qo'llanilgan. Ijtimoiy media platformalaridagi ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish uchun ommaviy kuzatuv usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Gilamchilik sanoati — tabiiy (jonivorlar va o'simliklardan olinadigan tolalar) va sun'iy tolalardan foydalanib turli xildagi gilamlar ishlab chiqaruvchi sanoat tarmog'i hisoblanadi. Gilamchilik badiiy hunarmandlik sohasi sifatida turli davlatlarda o'ziga xos shaklda rivojlanib kelgan. Iqtisodiyotni rivojlantirishda to'qimachilik sanoati muhim rol o'ynaydi, aholini kiyim-kechak, uy-ro'zg'or buyumlari va sanoat tovarlari bilan ta'minlaydi. To'qimachilik sanoati sohasi qishloq xo'jaligi va boshqa sohalar bilan yaqindan hamkorlik qilishi hech kimga sir emas. Gilam ishlab chiqarish to'qimachilik sanoatining muhim tarmoqlaridan biri hisoblanadi.

Butun dunyoda marketing tadqiqotlari bilan mashhur IndexBox nashriyotining olib borgan tadqiqotlariga ko'ra, Amerika Qo'shma Shtatlari dunyodagi eng katta gilam ishlab chiqaruvchi mamlakat bo'lib, bir yilda taxminan 1,1 milliard m² tayyor mahsulot ishlab chiqaradi. Ushbu davlatning 2016-yilda global gilam ishlab chiqarishdagi ulushi 28 foizni tashkil etdi. Dunyoning yirik gilam ishlab chiqaruvchi davlatlari keyingi o'rinlarini Xitoy (12%), Turkiya (12%), Misr (7%), Kanada (6%), Belgiya (5%), Hindiston (5%) va Gollandiya (4%) egallagan.

Jahonda 2016-yilda ishlab chiqarilgan gilam va gilam mahsulotlari iste'molining 34 % ulushi Amerika Qo'shma Shtatlari hissasiga to'g'ri keladi. Dunyoning boshqa davlatlari, jumladan, Misr (8%), Kanada (7%), Xitoy (7%), Buyuk Britaniya (5%), Avstraliya, Turkiya, Indoneziya va Yaponiya (3%, har biri), Hindiston va Eron (har biri 2%) gilam mahsulotlarining yetakchi iste'molchilari hisoblanadi. Gilam mahsulotlari global iste'molining 23 % ulushi qolgan davlatlar hissasiga to'g'ri keladi.

Mamlakatimiz Prezidenti tomonidan respublikada to'qimachilik sanoatini rivojlantirishga katta ahamiyat

berilmoqda. Ayniqsa, yetishtirilgan paxta tolasini o'zimizda qayta ishlash va yuqori sifatli to'qimachilik mahsulotlari bilan jahon bozoriga chiqish katta ahamiyatga ega.

Respublika to'qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatida yuqori va barqaror o'sish sur'atlarini ta'minlash, to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va o'zlashtirish, raqobatbardosh mahsulotlarni ishlab chiqarish va eksport qilish, modernizatsiya qilishning strategik muhim ahamiyatga ega bo'lgan loyihalarini amalga oshirish hisobiga yuqori texnologiyali yangi ish o'rinlarini yaratish, korxonalarini texnik va texnologik yangilash, ilg'or «klaster modeli»ni joriy etishga qaratilgan tarkibiy qayta tashkil etishni yanada chuqurlashtirish bo'yicha tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlangan 2019 — 2025-yillarda to'qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatini jadal rivojlantirish konsepsiyasida:

kompleks yondashuv asosida xom ashyoni qayta ishlash, tayyor mahsulotni, shu jumladan, sanoat kooperatsiyasini kengaytirish hamda qo'llab-quvvatlash asosida ishlab chiqarish va eksport qilish, to'qimachilik mahsulotlarini sotishning ichki va tashqi bozorlarini tadqiq qilish;

ichki va tashqi bozorlarda mahsulotlar raqobatbardoshligini ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish, qo'shimcha qiymat yaratishning yagona zanjirini tuzish;

respublikada ishlab chiqariladigan paxta ip-kalavalarining butun hajmini qayta ishlash hisobiga 2025-yilga borib to'qimachilik mahsulotlari eksporti hajmini 7 milliard AQSH dollariga yetkazish ko'zda tutilgan.

So'nggi yillarda to'qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatida katta o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. Bunga Hukumat tomonidan soha tadbirkorlariga yaratilgan keng imkoniyatlar, investitsion muhitning yaxshilanishi va tashqi bozorlarga chiqishda olib borilgan siyosat hamda "O'zto'qimachilik sanoat" uyushmasi va korxonalar tomonidan ishlab chiqilgan rivojlanish strategiyasi asosiy omillardan biri bo'ldi.

Ayni damda "O'zto'qimachilik sanoat" uyushmasida 1970 dan ortiq yirik to'qimachilik va tikuv-trikotaj korxonalari qamrab olingan. Hozirda tarmoq korxonalarining respublika bo'yicha umumiy soni 7000 dan ortiq. So'nggi yillar mobaynida sohada keskin o'zgarishlar ro'y berdi va buning natijasida 3,2 mlrd dollar xorijiy investitsiyalar o'zlashtirildi, mahsulot eksporti 2,1 mlrd dollarga yetkazildi, 360 mingdan ortiq kishi sohada faoliyat yuritib kelmoqda. Respublikaning barcha hududlarida to'qimachilik korxonalari tashkil etilib, iqtisodiyotning drayver sohalardan biriga aylandi.

Ayniqsa, O'zbekiston gilam ishlab chiqarish korxonalarining faoliyatidagi ijobiy o'zgarishlarni yaqqol ko'rishimiz mumkin. O'zbekiston Davlat statistika qo'mitasining ma'lumotlariga ko'ra, oxirgi yillarda gilam ishlab chiqarish sohasi katta yutuqlarga erishgan (1-jadval).

1-jadval

O'zbekistonda 2022-2025 yillarda gilam mahsulotlarining eksport-import hajmlari, mln AQSH dollari.

	2022	2023	2024	2025	O'zgarish
Eksport	19,5	34,4	31,0	32,0	+12,5
Import	0,9	3,1	1,4	5,2	+4,3
Farqi	+18,6	+31,3	+29,6	+26,8	-

Ko'rinib turibdiki, gilam mahsulotlari eksporti importdan ancha yuqori bo'lib kelmoqda, ya'ni bir necha barobar ko'p. Shu bilan birgalikda, gilam importining 2025-yilda keskin oshishi xalqaro bozorda raqobatchilar ko'payishini, O'zbekiston gilam bozori xorijiy korxonalar uchun qiziqish obyektiga aylanishini ko'rsatmoqda.

2026-yilda to'qimachilik sanoatida salmoqli ishlar olib borilmoqda. To'qimachilik sanoatini rivojlantirishda yangi vektor sifatida paxta-to'qimachilik klasterlari tashkil qilindi va paxtadan to tayyor mahsulotgacha bo'lgan ishlab chiqarish zanjiri to'liq qamrab olindi. Aynan klasterlar yordamida suv tejash va tomchilatib sug'orish, eko paxta yetishtirish va sertifikatlash tizimlarini keng joriy qilish boshlandi.

Islohotlarni jadallashtirish va kadrlarni tayyorlash maqsadida Koreya Respublikasi hukumati tomonidan jalb qilingan grant evaziga O'zbek-Koreya to'qimachilik texnoparki tashkil etildi. Bu texnopark texnolog kadrlarni tayyorlash va yangi smart texnologiyalar orqali yangi turdagi mahsulotlarni yaratishga qaratildi.

Mahsulot sifati va tashqi bozorlarda xaridorgirligini oshirish maqsadida Germaniyaning tashqi hamkorlik jamiyati bilan birgalikda to'qimachilik mahsulotlarini Yevropa bozoriga olib chiqish va feshn-inkubator dasturi boshlandi. Bu o'z navbatida, YI tomonidan O'zbekistonga GSP+ preferensiyalar tizimining berilganligi va mahsulot eksportini keskin oshirishda muhim omil bo'lgan xalqaro standartlarni korxonalarda joriy qilishni talab qiladi. Va ayni shu dastur doirasida Gollandiyaning Control Union sertifikatlash korxonasi tomonidan Uyushma bilan hamkorlikda keng ishlar olib borilmoqda.

Jumladan, Uyushmaga a'zo korxonalar tomonidan joriy yil yanvar–mart oylarida 252 ming tonna paxta tolasi o'zlashtirildi.

Sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi 7,5 trln so'mni tashkil etdi (o'sish sur'ati — 122,5 foiz).

Jumladan:

- ip-kalava 169,4 ming tonna (o'sish sur'ati — 106,9 foiz);
- ip-gazlama 118,7 mln kv metr (127,2 foiz);
- trikotaj mato 39,4 ming tonna (124,7 foiz);
- trikotaj mahsulotlari 112,6 mln dona (110,6 foiz);
- paypoq mahsulotlari 63,5 mln juft (116,5 foiz);
- tikuvchilik mahsulotlari 120,2 mlrd so'm (109,3 foiz).

Mahalliyashtirish dasturi doirasida 141,8 mlrd so'mlik mahsulotlar ishlab chiqarildi. Mahsulot tannarxini 30,4 mlrd so'mga pasaytirishga erishildi.

Investitsiya dasturiga asosan 21 ta loyiha doirasida 54,2 mln dollarlik (rejaga nisbatan — 186,2 foiz) mablag'lar, shu jumladan, 49,2 mln dollar (10 ta loyiha, hisobot davri rejasiga nisbatan 244,3 foiz) to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalar o'zlashtirilgan.

2026-yil 1-chorak yakuniga ko'ra, 648,1 mln dollarga teng to'qimachilik mahsulotlari eksporti amalga oshirildi (respublika eksportidagi ulushi 29 foiz), o'tgan yilga nisbatan 143,5 foiz o'sish sur'atlari ta'minlandi (2020-yil 1-chorak yakuniga ko'ra 452 mln dollar). Shundan, mart oyida amalga oshirilgan eksport hajmi 243,5 mln dollarni tashkil qilib, yanvar oyiga nisbatan 123,6 foiz o'sishga hamda fevral oyiga nisbatan 117,6 foizga oshirilishiga erishildi (yanvar-fevral oylarida mos ravishda 197 va 207 mln dollarni tashkil etgan).

Bugungi kunda respublikaning deyarli barcha hududlarida, shu jumladan, olis va ish o'rinlariga talab yuqori bo'lgan hududlarda to'qimachilik va tikuv-trikotaj mahsulotlari ishlab chiqarishning yangi quvvatlari yaratilmoqda. Ayniqsa, xotin-qizlarning mehnat bilan bandligini ta'minlash uchun tikuv-trikotaj komplekslari barpo etilishi aholi zich yashaydigan hududlarda ularni doimiy ish o'рни bilan ta'minlaydi.

Ushbu loyihalar, avvalo, hududlarda yetishtirilayotgan paxta tolasini o'sha yerning o'zida to'liq qayta ishlab, yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulot ishlab chiqarishni hamda hudud aholisining real daromadlarini oshirishga imkon beradi.

2026-yil 1-chorak yakuniga ko'ra, 648,1 mln dollarga teng to'qimachilik mahsulotlari eksporti amalga oshirildi (respublika eksportidagi ulushi 29%), o'tgan yilga nisbatan 143,5 foiz o'sish templari ta'minlandi (2020-yil 1-chorak yakuniga ko'ra 452 mln dollar). Shundan, mart oyida amalga oshirilgan eksport hajmi 243,5 mln dollarni tashkil qilib, yanvar oyiga nisbatan 123,6 foiz o'sishga hamda fevral oyiga nisbatan 117,6 foizga oshirilishiga erishildi (yanvar-fevral oylarida 197 va 207 mln dollarni tashkil etgan).

Respublikada ishlab chiqarilgan jami to'qimachilik va tikuv-trikotaj mahsulotlari hajmining 56,1 foizi eksportga yo'naltirilgan bo'lsa, qolgan qismi esa ichki bozorga yo'naltirildi.

Amalga oshirilgan eksport mahsulotlari tarkibida kalava ip 54,1% (350,7 mln dollar), gazlama mato 4,7% (30,2 mln dollar), trikotaj mato 8,4% (54,4 mln dollar), tikuv-trikotaj mahsulotlari 31,1% (201,4 mln dollar), paypoq mahsulotlari 1,7% (11,2 mln dollar).

Mahsulotlar jami 55 ta (2020-yil 50 ta) davlatga eksport qilingan bo'lib, Rossiya — 33,8% (214 mln dollar), Xitoy — 25,5% (165,6 mln dollar), Qirg'iziston — 13,1% (84,7 mln dollar), Turkiya — 11,3% (73,6 mln dollar) asosiy hamkor davlatlarni tashkil etdi. Ushbu davlatlarning ulushi jami eksportda 83%ga (537,9 mln dollar) to'g'ri keldi.

Mahsulotlar eksporti bilan shug'ullangan subyektlarning soni 831 tani tashkil etib, 108%ga yoki 58 taga oshdi (2024-yil — 773 ta).

GSP+ preferensiyalar tizimi — yangicha qarash va yangi marralar. 2020-yil yakuniga ko'ra, Yevropa Ittifoqi mamlakatlariga 74,1 mln dollarga teng 102 ta tadbirkorlik subyektlari tomonidan to'qimachilik mahsulotlari eksporti amalga oshirildi, o'tgan yilga nisbatan 136,4 foiz o'sish templari ta'minlandi (2025-yil yakuniga ko'ra 53,3 mln dollarni tashkil etgan).

2026-yil 1-chorak yakuniga ko'ra, 27,5 mln dollarga teng 71 ta tadbirkorlik subyektlari tomonidan to'qimachilik mahsulotlari eksporti amalga oshirildi, o'tgan yilga nisbatan 148,7 foiz o'sish templari ta'minlandi (2019-yil 1-chorak yakuniga ko'ra 18,5 mln dollar).

Amalga oshirilgan eksport mahsulotlari tarkibida kalava ip 49,1% (13,5 mln dollar), gazlama mato 21,9% (6 mln dollar), trikotaj mato 16,7% (4,6 mln dollar), tikuv-trikotaj mahsulotlari 11% (2,9 mln dollar), paypoq mahsulotlari 1,3% (0,3 mln dollar).

Mahsulotlar jami 16 ta Yevropa Ittifoqi davlatlariga eksport qilingan bo'lib, Polsha — 56% (15,4 mln dollar), Italiya — 19,1% (5,3 mln dollar), Germaniya — 7,3% (2,0 mln dollar) asosiy hamkor davlatlarni tashkil etdi. Ushbu davlatlarning ulushi jami eksportda 82,3%ga (22,7 mln dollar) to'g'ri keldi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, keltirilgan ma'lumotlar O'zbekistonda to'qimachilik sanoatining eng istiqbolli

segmenti bo'lmish gilam ishlab chiqarish korxonalarining faoliyatini chuqur o'rganish, mahalliy gilam bozori ishtirokchilarining raqobat muhitini tahlil qilish, marketing faoliyatiga ilmiy yondashish tamoyillarini taklif qilishni taqozo qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Mirziyoyev Sh.M. *Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini himoya qilish mamlakat taraqqiyoti va xalq farovonligining garovidir.* – T.: O'zbekiston, 2017. – 48 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. *Biz buyuk kelajakni mard va oliyjanob xalqimiz bilan quramiz.* – T.: O'zbekiston, 2017. – 488 b.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. 2020-yil 24-yanvar. – Xalq so'zi, 2020-yil 26-yanvar.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/-3107036?ONDATE=01.05.2021>
5. Azimovna, M. S. (2022). Professor of Samarkand Institute of Economics and Service, Samarkand, Uzbekistan. *Formation of Psychology and Pedagogy as Interdisciplinary Sciences*, 1(9), 20–23.
6. Musayeva, S., & Usmanov, F. (2022). Ways to develop marketing activities in tourist organizations. *Science and Innovation*, 1(A5), 84–88.
7. Azimovna, M. S., Ilkhomovna, U. D., & Shokhrukhovich, U. F. (2022). Issues of improving productivity competition in agriculture. *Ijtimoiy fanlarda innovatsiya onlayn ilmiy jumali*, 51–53.
8. Azimovna, M. S., Ilkhomovna, U. D., & Shokhrukhovich, U. F. (2022). The role of marketing in increasing the economic efficiency of service enterprises.
9. Azimovna, M. S., Ilkhomovna, U. D., & Shokhrukhovich, U. F. (2022). The concept of a correct marketing policy in trade and service enterprises.
10. Musayeva, S. (2022). Studying the organization of advertising activities of goods at "Samarkand Tea Packaging Factory" JSC. *Science and Innovation*, 1(A6), 185–192.
11. Musayeva, S. (2022). Prospects for the development of "Stekloplastik" LLC activity in the conditions of the market economy. *Science and Innovation*, 1(A6), 539–546.
12. Azimovna, M. S., Ilkhomovna, U. D., & Shokhrukhovich, U. F. (2022). Importance and Characteristics of Brand Choice in Services. *European Multidisciplinary Journal of Modern Science*, 1–3.
13. Musayeva Sh. A. *Marketing tadqiqotlari.* Darslik. "STAR-SEL" MChJ nashriyot va ijodiy bo'limi. – Samarqand, 2023.
14. Musayeva Sh. A. *Integrallashtirilgan marketing kommunikatsiyasi.* O'quv qo'llanma. "Mahorat" nashriyoti. – Samarqand, 2022.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100